

Spischak Dávid

A Trautsch Károly Összkiadás – Betekintés a világ első nagybőgős összkiadásába, és annak tervezett jövőjébe

A cím bizonyára irreálisan hangzatosnak, túlzó szlogennek tűnhet, mégis ténylegesen a valóságot fedi. Jelen cikkemben a Trautsch Károly Összkiadást kívánom bemutatni és annak indulását felvázolni.

Ki is volt Trautsch Károly és miért olyan jelentőségteljes a munkássága és hagyatéka? Trautsch Károly 1859-től a Nemzeti Zenede első kinevezett nagybőgő professzora volt, öt évtizeden át tanított az intézményben, kiemelkedő szakmaiságával, alaposágával és elkötelezett tanári attitűdjével megalapozta Magyarországon a nagybőgőoktatást és annak magas színvonalát. Hazánk első nagybőgőiskolájának megalkotása is az ő nevéhez fűződik. Zenepedagógiai munkája mellett a Filharmóniai Társaság és az Operaház nagybőgőseként kifejezetten aktív résztvevője volt a hazai zenei életnek is.

Trautsch Károly 1830-ban született Tuchoměřicében, Csehországban. Tanulmányait az 1811-ben alapított Prágai Konzervatóriumban, a kor egyik első olyan zenei oktatási intézményében végezte, ahol a nagybőgőt főtárgyként lehetett tanulni, korának két igazi mestere, Vacláv Hause és Josef Hrabě növendékeként. Előadóművészi és pedagógiai tevékenysége szempontjából is meghatározó, hogy a nagybőgőzés éppen e két kiválóságtól tanulhatott, hiszen ők tekinthetők a nagybőgőzés és prágai módszertana originatorainak, illetve általuk vált a Prágai Konzervatórium ezen módszertan bölcsőjévé. Tanulmányai végeztével, Magyarországra települt, s magával hozta azt a szemléletet, technikát, amit saját mestereitől kapott, majd tanárként is ezt adta tovább növendékeinek. Ezen módszertan hatékonysága elsősorban következetességében és egységességében rejlik, a XIX. század végére már Európa számos országában alkalmazták és tanították elsőként olyanok, akik vagy maguk is a Prágai Konzervatórium korábbi hallgatói voltak, vagy prágai növendékek diákjaként sajátították el e módszertant.

Az összkiadás létrejöttét többéves alapos kutatás előzte meg és tovább kíséri itt Magyarországon és számos prágai archívumban annak érdekében, hogy a leközölt részletek megalapozottak lehessenek és általuk a lehető legmélyebb, legautentikusabb betekintést nyújthassam minden érdeklődőnek, kutatónak és zenekedvelőnek. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem tulajdonában lévő, több ezer oldalnyi kéziratos kotta képezi a Trautsch Károly Összkiadás gerincét. Ezekben a fennmaradt kéziratokban számos olyan előadási darab megtalálható, melyet a mester zongora által kísért nagybőgőre komponált, valamint a több kötetből álló, egymásra épülő nagybőgőiskolája, illetve etűdök, átiratok saját és más szerzők tollából.

Hause és Hrabě nevei a nagybőgősök számára ismerősen csengenek, ahogyan Franz Simandl neve is, hiszen ők egyrészt számos kiváló, világszerte ismert oktatási anyag és előadási darab, illetve nagybőgőiskolák szerzői, másrészt a korábban említett, úgynevezett Prágai Iskola képviselői. Míg Franz Simandl prágai tanulmányait követően Bécsben nagy sikerrel honosította meg a Prágai Iskolát zenekari muzsikusként,

tanárként és máig világszerte használt nagybőgőiskolája szerzőjeként, addig Trautsch Károly, aki bár közel egy évtizeddel Simandl előtt végzett a konzervatóriumban és Magyarországon hasonlóképpen előadóművészként és pedagógusként épült be a zenei életbe, mégsem került kiadásra sem nagybőgőiskolája, sem az általa komponált előadási darabok. Csupán egyetlen műve jelent meg nyomtatásban, éppen Simandl nagybőgőiskolájában, *Moment de Valse* címmel. A Simandl kötetében található előadási darabok jelentős része Simandl tollából származnak, a többi darab szerzői is azonban olyan nagybőgős mesterek, akik a Prágai Konzervatórium tanárai vagy növendékei voltak, így egyértelműen a Prágai Iskola képviselői.

Miért állíthatjuk tehát, hogy a Trautsch Károly Összkiadás a világ első nagybőgős összkiadása?

Igaz, ugyan a XIX. század nagybőgős szerzőinek a művei vagy életükben, vagy később kiadásra kerültek különböző kiadók és szerkesztők gondozásában, mint a korábban már említett Hause, Hrabě, vagy Simandl, de közéjük sorolható Johann Matthias Sperger is, sőt egy Yorke Complete Bottesini című sorozat is, mely a nagybőgő olasz virtuóza, Giovanni Bottesini nagybőgőre komponált műveit tartalmazza egy más szerzőket is felölelő nagybőgős sorozat keretén belül, viszont mindezidáig egyik szerző teljes munkássága sem jelent meg egységes, csakis az adott szerzőnek szentelt, ugyanazon kiadó és szerkesztő munkájaként, összkiadás formájában, beleértve életrajzi kötetet, műjegyzéket és a kapcsolódó tanulmányokat. Ebből a szempontból a Trautsch Károly Összkiadást tekinthetjük az elsőnek, ráadásul néhány kivételt leszámítva szinte kizárólag kiadatlan anyagról van szó, mely hosszú idő után most kerül először napvilágra.

Részletek az életrajzi kötet előszavából:

Az életrajzi kötet nemcsak egy Trautsch Károly életéről és munkásságáról szóló kötet, hanem a teljességre és részletgazdagságra törekvő Trautsch Károly Összkiadás alapkötetételének tekintendő. Minden kutatás, kidolgozás és szerkesztési folyamat a saját munkám eredménye, ahogyan a Trautsch Károly Összkiadás további kötetei is. Az életrajzi kötet ugyan tudományos alaposágú, szigorúan hiteles információkon, forrásokon, sajtódokumentumokon alapszik, jellegében mégis regényszerűbb egy tisztán tudományos dolgozatnál éppen azon célból, hogy a szakmabeli olvasókon túl az érdeklődők szélesebb köre is tartalmas és olvasmányos formában kaphasson képet Trautsch Károly munkásságáról. Természetesen a Trautsch Károly Összkiadás részeként jelenik meg az életrajzi kötet *Trautsch Károly – Magyarország első nagybőgőiskolájának megalkotója* címmel, mely az összkiadásban a **KT-Bio** jelölést kapta, de számos további kötet is készül. E kötetek három csoportba

sorolhatók és egymás után fognak megjelenni. Egyelőre elektronikus formában lesznek elérhetőek a honlapomon (<https://www.davidspischak.com/karltrautschgesamtausgabe>) keresztül, ahol egy külön oldal várja a Trautsch Károly és az Összkiadás iránt érdeklődőket.

- Trautsch Károly nagybőgőre komponált előadási darabjai, átiratai, egyéb művei **(KT-M)**
- Trautsch Károly oktatási anyagai, nagybőgőiskolája, etűdök **(KT-P)**
- Tudományos jellegű és igényű tanulmányok, melyekben Trautsch Károly munkásságának, módszertanának és zenei hagyatékának különböző aspektusait kívánom bemutatni **(KT-E)**

A nagybőgő játékanak fejlődését és annak szakszerű oktatását illetően mind Magyarországon, mind nemzetközi szinten felbecsülhetetlen Trautsch Károly munkásságának értéke és jelentősége, mégsem jelent meg mindeddig életrajzi kötete. E hiányt kívánom pótolni, mely magyar, német és angol nyelven jelenik meg saját fordításban. Trautsch Károly valamennyi műve helyet kap a kötetekben a szerző saját kéziratai alapján, zenetudományi követelmények figyelembevételével. Élete és munkássága is feldolgozásra kerül, figyelembevétel az összes rendelkezésre álló forrást, beleértve a korabeli sajtóközleményeket is, valamint egy műjegyzék is készül, mely az interneten lesz elérhető.

Fontos megjegyezni, hogy a Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézetének ösztöndíjasaként egyedül, illetve az Artisjus-díjas, kiváló nagybőgőművész és tanár, Enreiter István mentorálásával valósítom meg ezt a projektet, akinek mindezért végtelen hálával tartozom. A program három éven át, 2021 szeptemberétől kezdődően tart, így 2024 augusztusában ér véget, de természetesen ezt követően is folytatom munkámat a Trautsch Károly Összkiadáson és Trautsch Károly munkásságának, szerzeményeinek népszerűsítéséért.

Részlet az életrajzi kötet záró soraiból:

„Trautsch Károly méltatlanul feledésbe merült zenei örökségének, pedagógiai érdemeinek emlékének tiszteletteljes és méltó ápolása a cél életének és munkásságának bemutatása által, a növendékeinek szánt előadási darabok visszaemelésével a nagybőgőoktatásba és a színpadokra. E folyamatban a kedves Olvasó is számos módon vehet részt a könyv elolvasásán túl: Látogassák és hallgassák azon koncerteket, ahol Trautsch művek csendülnek fel, vagy ha módjukban áll, játsszák, gyakorolják, adják is elő mindezeket a műveket.”

Bízom benne, hogy cikkemmel sikerült felkeltenem számos olvasó érdeklődését Trautsch Károly munkássága és érdemei iránt, egyúttal örülök minden kedves érdeklődő interakciójának, a velük folytatható szakmai eszmecsereinek is.

Szerző: Spischak Dávid

Kontakt: davidspischakofficial@gmail.com, karltrautschgesamtausgabe@gmail.com

Honlap: <https://www.davidspischak.com/karltrautschgesamtausgabe>

2023, Budapest